

Άγιος Γρηγόριος Νύσσης - Λόγος εἰς τὴν Φωτοφόρον καὶ Ἁγίαν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου

Gregorius Nyssenus - In luciferam sanctam domini resurrectionem
(μὲ νεοελληνικὴ ἀπόδοση)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΥΣΣΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΩΤΟΦΟΡΟΝ ΚΑΙ ΑΓΙΑΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Ἁγίου Γρηγορίου Ἐπισκόπου Νύσσης Λόγος στὴν Φωτοφόρο καὶ Ἁγία Ἀνάσταση

Εὐλογητὸς ὁ θεός. εὐφημήσωμεν
σήμερον τὸν μονογενῆ θεὸν τὸν τῶν
οὐρανίων γεννήτορα, τὸν τῶν κρυφίων
λαγόνων τῆς γῆς ὑπερκύψαντα καὶ ταῖς
φαεσφόροις ἀκτίσι τὴν ὅλην
οἰκουμένην ἀποσκίασαντα.
εὐφημήσωμεν σήμερον τὴν ταφήν τοῦ
μονογενοῦς, τὴν ἀνάστασιν τοῦ
νικητοῦ, τὴν χαρὰν τοῦ κόσμου, τὴν
ζωὴν τῶν ἐθνῶν [τοῦ κόσμου].
εὐφημήσωμεν σήμερον τὸν τὴν
ἀμαρτίαν ἐνδυσάμενον. εὐφημήσωμεν
σήμερον τὸν θεὸν λόγον, ὃς τὴν τοῦ
κόσμου σοφίαν ἤλεγξε, τῶν προφητῶν
τὴν πρόρρησιν ἐκύρωσε, τῶν
ἀποστόλων τὸν σύνδεσμον
συνήθροισε, τῆς ἐκκλησίας τὴν κλῆσιν,
τοῦ πνεύματος τὴν χάριν ἀφήπλωσε.
ἰδοὺ γὰρ ἡμεῖς οἱ ποτε ξένοι <ὄντες>
τῆς τοῦ θεοῦ ἐπιγνώσεως τὸν θεὸν
ἐπέγνωμεν καὶ τὸ γεγραμμένον
πεπλήρωται· Μνησθήσονται καὶ
ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον πάντα τὰ

1. «Εἶναι δοξασμένος ὁ Θεός» (Λουκ. α' 68).
Ἄς ποῦμε ἐπαινετικὰ λόγια σήμερα στὸ
Μονογενῆ Θεό, τὸν δημιουργὸ τῶν οὐρανίων
πραγμάτων, Αὐτὸν ποὺ ἔσκυψε στὶς μυστικὲς
ἐκτάσεις τῆς γῆς καὶ μὲ τις φωτεινὲς ἀκτῖνες
Του φώτισε ὅλη τὴν οἰκουμένη. Ἄς ποῦμε
ὑμνοὺς σήμερα γιὰ τὴν Ταφή τοῦ Μονογενῆ,
τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Νικητῆ, τὴ χαρὰ τοῦ
κόσμου, τὴ ζωὴ ὅλων τῶν ἐθνῶν (Ἰωάν. 1στ' 20,
Λουκ. β' 10). Ἄς ὑμνήσουμε σήμερα
αὐτὸν ποὺ φόρεσε τὴν ἀμαρτία (Β' Κορ. ε' 21).
Ἄς ποῦμε εὐφημα λόγια σήμερα στὸ Θεὸ
Λόγο, ποὺ ντρόπιασε τὴ σοφία τοῦ κόσμου
(Α' Κορ. α' 20) ἐπιβεβαίωσε τὴν πρόρρησιν
τῶν Προφητῶν, συγκέντρωσε τὸν ὄμιλο τῶν
Ἀποστόλων, διέδωσε τὴν πρόσκληση τῆς
Ἐκκλησίας καὶ τὴ Χάρη τοῦ Πνεύματος. Διότι
νὰ ἡ ἀπόδειξη, ἡμεῖς, ποὺ κάποτε ἤμασταν
ξένοι ἀπὸ τὴ βαθειὰ γνώση τοῦ Θεοῦ (Ἐφ. β' 13,19),
γνωρίσαμε τὸν Θεὸ καὶ ἐκπληρώθηκε
τὸ γραμμένο, «θὰ θυμηθοῦν καὶ θὰ στραφοῦν
στὸν Κύριο ὅσοι κατοικοῦν στὶς ἄκρες τῆς γῆς
καὶ θὰ πέσουν νὰ τὸν προσκυνήσουν ὅλες οἱ

πέρατα τῆς γῆς καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν.

Τί μνησθήσονται; τὴν παλαιὰν πτώσιν, τὴν νέαν ἀνάστασιν, τὴν ἀρχαίαν παράβασιν καὶ τὴν ὑστερον διόρθωσιν, τὴν θνήσιν τῆς Εὐας, τῆς παρθένου τὴν γέννησιν, τῶν ἐθνῶν τὴν ἐπανόρθωσιν, τῶν ἀμαρτωλῶν τὴν ἄφεσιν, τῶν προφητῶν τὴν πρόρρησιν, τῶν ἀποστόλων τὸ κήρυγμα, τῆς κολυμβήθρας τὴν ἀναγέννησιν, τοῦ παραδείσου τὴν εἰσοίκησιν, τῶν οὐρανῶν τὴν ἐπάνοδον, τὸν δημιουργὸν ἀναστησάμενον, τὸν τὴν ἀπρέπειαν ἀποδυσάμενον, τὸν τῆ θεϊκῆ μεγαλοουργία τὸ φθαρτὸν εἰς ἀφθαρσίαν μεταλλεύσαντα. καὶ ποίαν ἀπρέπειαν ἀπέθετο; ἦν Ἡσαΐας εἶπε· Καὶ εἶδομεν αὐτόν, φησί, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, ἐκλείπον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε τοῖς ἀλιτηρίοις Ἰουδαίοις προσωμίλει καὶ Σαμαρίτης καὶ δαιμόνιον ἔχων ἐκαλεῖτο, ὅτε Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης καὶ τὰ τοῦ σκότους γεννήματα πρὸς φόνον ἐκράτουν τὸν ἀχώρητον. οὐκ ἀσκόπως ἔλεγεν αὐτοῖς Ἰωάννης· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ὄντως γὰρ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μενεῖ ἐπ' αὐτούς.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε τὸ βλάστημα τῆς ἐπιεικείας ραπίσμασι ἐλάμβανον καὶ μεθ' ὄρκων ἠρώτων τὸν τῶν ὄρκων δικαστὴν ὑπάρχοντα.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε ἐδικάζετο ὁ δικαστὴς καὶ ἐκρίνετο ὁ κριτὴς τοῦ κόσμου, ὁ οἰκέτης ἠρώτα καὶ <ὁ> δεσπότης ἐσιώπα, τὸ φῶς ἠσύχαζε καὶ

φυλὲς τῶν ἐθνῶν» (Ψαλμ. κα' 28).

2. Τί νὰ θυμηθοῦν; Τὴν παλιὰ πτώση, τὴ νέα ἀνάστασι, τὴν ἀρχαία παράβασι καὶ τὴ μετὰ διόρθωσι, τὸν θάνατον τῆς Εὐας, τὴ γέννησι τῆς Παρθένου Μαρίας, τὴν ἀποκατάστασι τῶν ἐθνῶν, τὴ συγχώρησι τῶν ἀμαρτωλῶν, τὴν πρόρρησι τῶν Προφητῶν, τὸ κήρυγμα τῶν Ἀποστόλων, τὴν ἀναγέννησι τῆς κολυμβήθρας (Ἰωαν. ε' 1-30), τὴν εἴσοδο στὸν παράδεισο, τὴν ἐπιστροφή στουὺς οὐρανοὺς, τὸ δημιουργὸ ποὺ ἀναστήθηκε, Ἐκεῖνον ποὺ ξεντύθηκε ὅσα δὲν τοῦ ἔπρεπαν, Ἐκεῖνον ποὺ μετὴ θεϊκῆ Του μεγαλοσύνη μετέτρεψε τὸ φθαρτὸ σὲ ἀφθαρσία. Καὶ ποῖα εἶναι αὐτὰ ποὺ τὰ ἀπομάκρυνε, γιατί δὲν τοῦ ἔπρεπαν; Ἐκεῖνα ποὺ εἶπε ὁ Ἡσαΐας: «Τὸν εἶδαμε καὶ δὲν εἶχε ὁμορφία οὔτε κάλλος, ἀλλὰ τὸ πρόσωπό Του ἦταν ἀτιμασμένο καὶ στερημένο ἀπὸ ὠραιότητα πῖο πολὺ ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους» (Ἠσ. νγ' 2-3).

3. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὅταν συναναστρεφόταν τοὺς ἀσεβεῖς Ἰουδαίους, ποὺ τὸν ἀποκαλοῦσαν Σαμαρείτη καὶ δαιμονισμένο (Ἰωάν. η' 48). Ὅταν ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης καὶ ὅσοι τοὺς γέννησε τὸ σκοτάδι, κρατοῦσαν αὐτόν ποὺ δὲ χωράει πούθενά γιὰ νὰ τὸν θανατώσουν. Δὲν ἔλεγε ἄδικα ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος γι' αὐτούς, «Ἐσᾶς ποὺ σᾶς γέννησαν οἱ ὀχιές, ποιὸς σᾶς συμβούλευσε νὰ ξεφύγετε τὴ μελλοντικὴ ὀργή;» (Ματθ. γ' 7). Διότι πραγματικὰ θὰ μείνει πάνω τοὺς ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ.

4. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὅταν τὸν ἀντιμετώπιζαν Αὐτόν, τὸ βλαστὸ τῆς ἐπιεικείας, μετὰ ραπίσματα καὶ ζητοῦσαν ἀπαντήσεις μετὰ ὄρκους ἀπὸ Αὐτόν, ποὺ εἶναι ὁ δικαστὴς τῶν ὄρκων (Μαρκ. ιδ' 65).

5. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὅταν δικάζαν τὸ δικαστὴ καὶ ἔκριναν τὸν Κριτὴ τοῦ κόσμου, ὅταν ὁ δοῦλος ρωτοῦσε καὶ ὁ Κύριος σιωποῦσε, τὸ φῶς ἠσύχαζε καὶ τὸ σκοτάδι

τὸ σκότος ἐγαυρία, τὸ πλάσμα ἐθρασύνετο καὶ ὁ δημιουργὸς ἐκαρτέρει.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε οἱ ταῦροι ἐκεράτιζον καὶ ὁ μόσχος παρίστατο, ὅτε ὁ λέων ὠρύετο καὶ οἱ ταῦροι ἐγαυρύνοντο καθὼς γέγραπται· Περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες περιέσχον με· ἤνοιξαν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν ὡς λέων ἀρπάζων καὶ ὠρυόμενος.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε οἱ κύνες ὑλάκτουν καὶ ὁ δεσπότης ἠνείχετο, ὅτε οἱ λύκοι ἤρπαζον καὶ τὸ πρόβατον παρίστατο, ὅτε <ὁ> ληστής εἰς ζωὴν ἐκαλεῖτο, ἡ δὲ ζωὴ τοῦ κόσμου εἰς θάνατον εἴλκετο, ὅτε ἐβίων ἐκείνην τὴν ἄτακτον καὶ ὀλέθριον φωνὴν Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, οἱ κυριοκτόνοι, οἱ προφητοκτόνοι, οἱ θεομάχοι, οἱ μισόθεοι, οἱ τοῦ νόμου ὑβρισταί, οἱ τῆς χάριτος πολέμιοι, οἱ ἀλλότριοι τῆς πίστεως τῶν πατέρων, οἱ συνήγοροι τοῦ διαβόλου, τὰ γεννήματα τῶν ἐχιδνῶν, οἱ ψιθυρισταί, οἱ κατάλαλοι, οἱ ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ἡ ζύμη τῶν Φαρισαίων, τὸ συνέδριον τῶν δαιμόνων, οἱ ἀλάστορες, οἱ πάμφαυλοι, οἱ λιθασταί, οἱ μισόκαλοι. εἰκότως γὰρ ἔκραζον· Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. ἐβάρει γὰρ αὐτοὺς ἡ ἐπιδημία τῆς θεότητος μετὰ σαρκὸς καὶ ἐλυπεῖτο τὸν ἔλεγχον ὁ τρόπος· ἔθος γὰρ ἀμαρτωλοῖς μισεῖν τὴν τῶν δικαίων συντηχίαν.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε αὐτὸν ἐφραγγέλωσαν καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον ἐβασάνιζον φέροντα ἐκουσίως πάθη, ἵνα τοὺς παλαιοὺς μώλωπας τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων θεραπεύσει, ὅτε τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τῶν

θριαμβολογοῦσε, τὸ δημιούργημα ἔδειχνε θράσος καὶ ὁ Δημιουργὸς ἔδειχνε ὑπομονή.

6. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὅταν οἱ ταῦροι χτυποῦσαν μὲ τὰ κέρατα καὶ ὁ ταῦρος στεκόταν ἤσυχος, ὅταν τὸ λιοντάρι ὠρυόταν καὶ οἱ ταῦροι στέκονταν ἀγέρχοι, ὅπως ἔχει γραφεῖ στοὺς ψαλμοὺς, «Μὲ περικύκλωσαν πολλὰ καὶ μὲ τριγύρισαν ταῦροι καλοθρεμμένοι. Ἄνοιξαν τὸ στόμα τοὺς ἐναντίον μου, ὅπως τὸ λιοντάρι ποὺ ἀρπάζει καὶ ὠρύεται» (Ψαλμ. κα' 12).

7. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὅταν γάβγιζαν τὰ σκυλιὰ καὶ ὁ Δεσπότης ἔδειχνε ἀνοχή. Ὅταν οἱ λύκοι ἄρπαζαν καὶ τὸ πρόβατο δὲν ἔφερνε ἀντίσταση. Ὅταν ὁ ληστής δεχόταν πρόσκληση στὴ ζωὴ, ἐνῶ ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου συρόταν στὸ θάνατο. Ὅταν ἐβγαζαν ἐκείνη τὴν ἄτακτη καὶ ὀλέθρια φωνή, «θάνατος, θάνατος, σταύρωσέ Τον. Τὸ αἷμα Του πάνω μας καὶ στὰ παιδιὰ μας» (Ἰωάν. ιθ' 15, Ματθ. κζ' 25), οἱ φονιάδες τοῦ Κυρίου καὶ τῶν προφητῶν, οἱ θεομάχοι, οἱ μισόθεοι, οἱ ὑβριστὲς τοῦ νόμου, οἱ πολέμιοι τῆς χάριτος, οἱ ἐχθροὶ τῆς πίστεως, οἱ συνήγοροι τοῦ διαβόλου, τὰ γεννήματα τῶν ἐχιδνῶν, οἱ ψιθυριστὲς, οἱ κατήγοροι, οἱ σκοτισμένοι στὴ διάνοια, ἡ ζύμη τῶν Φαρισαίων (Ματθ. ιστ' 6, Μαρκ. η' 15, Λουκ. ιβ' 1), τὸ συνέδριο τῶν δαιμόνων, οἱ μιαιοί, οἱ κακότατοι, οἱ ψιθυριστὲς, οἱ μισόκαλοι. Καὶ δίκαια φώναζαν «θάνατος, θάνατος, σταύρωσέ Τον», διότι τοὺς βάραινε ἡ παρουσία τῆς Θεότητος μὲ σάρκα καὶ τοὺς στενοχωροῦσε ὁ ἔλεγχος γιὰ τὸν τρόπο τῆς ζωῆς τους. Εἶναι συνήθεια οἱ ἀμαρτωλοὶ νὰ μισοῦν τὴ συναναστροφή μὲ τοὺς δικαίους.

8. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὅταν φραγγέλωσαν καὶ βασάνισαν τὸ ἅγιο σῶμα Ἐκείνου ποὺ ὑπέφερε τὰ πάθη μὲ τὴ θέλησή Του, γιὰ νὰ θεραπεύσει τὶς παλιὲς πληγὲς τῶν ἀμαρτημάτων μας. Ὅταν σήκωνε τὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ ἐπάνω στοὺς ὤμους Του, τρόπαιο

ὧμων ἐβάσταζε τὸ κατὰ τοῦ διαβόλου τρόπαιον, ὅτε στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιέβαλλον τῷ στεφανοῦντι τοὺς πεποιοῦντας ἐπ' αὐτόν, ὅτε πορφύραν ἐνέδυσαν τὸν ἀφθαρσίαν τοῖς ἀναγεννωμένοις δι' ὕδατος καὶ πνεύματος [ἀγίου] χαριζόμενον, ὅτε προσήλωσαν τῷ ξύλῳ τὸν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου κύριον ὑπάρχοντα.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε ἐθριάμβευον ἐμπαίζοντες οἱ στρατιῶται τὸν τῆς στρατιᾶς τῶν οὐρανῶν δεσπότην.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε καλάμῳ περιθέντες σπόγγον ἐμπλήσαντες ὄξους ἐπότιζον [αὐτὸν καὶ χολὴν ἐδίδουν] τὸν τὸ μάννα αὐτοῖς ἐπομβρήσαντα, ὅτε αἱ πέτραι ἐρρήγγυντο καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίζετο τῶν ἀλιτηρίων τὴν τόλμαν ἐκκληττόμενα, ὅτε ὁ ἥλιος ἐπένηθαι καὶ τὸ σκότος ὡς σάκκον ἐνεδύετο πενθῶν τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπόπτωσιν· ἐθρήνει γὰρ ἡ ἡμέρα τὰς Ἰουδαίων συμφοράς, ὅτε ἐν μέσῳ ληστῶν ἡ ζωὴ ἐκρέματο τοῦ μὲν ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος, τοῦ δὲ τῆ μετανοία ληστεύοντος τὸν παράδεισον.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε τὸ σῶμα πρὸς ταφὴν ἐδίδοδο.

Πότε ἦν ἄτιμος; ὅτε <οἱ> στρατιῶται ἐφύλαττον καὶ ἡ γῆ κατέκρυπτε τὸν τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐδράσαντα, ὅτε οἱ ἀπόστολοι ἐκρύπτοντο τῶν πειρασμῶν τὸν ὄγκον οὐ δυνάμενοι φέρειν.

Ἀλλὰ ὄρα, ἀγαπητέ, τοῦ θεοῦ τὰ θαύματα καὶ μετὰ τὸ πάθος τῆς χαρᾶς τὰ κατορθώματα. ὁ ἄτιμος εἰς εὐδοξίαν μετεβάλλετο καὶ ἡ τοῦ κόσμου χαρὰ ἀφθαρτος ἐγήγερται μετὰ τοῦ σώματος. τότε ὠδινεν ἡ γῆ καὶ ἐκυφόρησεν ἡ

κατὰ τοῦ διαβόλου. Ὄταν φοροῦσαν ἀγκάθινο στεφάνι σ' Ἐκεῖνον ποὺ στεφανώνει ὄσους πιστεύουν σ' Αὐτόν. Ὄταν ἔντυσαν μὲ πορφύρα περιπαιχτικά Αὐτόν ποὺ χαρίζει ἀφθαρσία σὲ ὄσους ξαναγεννιοῦνται μὲ νερὸ καὶ Πνεῦμα Ἅγιο (Ἰωαν. γ' 5, Ματθ. κζ' 48). Ὄταν κάρφωσαν στὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ Αὐτόν ποὺ εἶναι Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου.

9. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὄταν οἱ στρατιῶτες θριάμβευαν περιπαίζοντας τὸ Δεσπότη τῆς οὐρανίας στρατιᾶς τῶν Ἀγγέλων.

10. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὄταν ἔδυσαν σὲ καλάμι σπόγγον γεμάτο ζύδι καὶ Τὸν πότισαν καὶ ἔδιναν χολὴ σ' Αὐτόν ποὺ τοὺς ἔρριξε τὸ μάννα (Ἐξ. ιστ' 13-15). Ὄταν ἔσπαζαν οἱ πέτρες καὶ σκίζόταν τὸ καταπέτασμα τοῦ Ναοῦ κατάπληκτα ἀπὸ τὸ θράσος τῶν ἀσεβῶν. Ὄταν ὁ ἥλιος πενθοῦσε καὶ ντυνόταν τὸ σκοτάδι σὰν σάκο, πενθώντας τὴν πτώση τῶν Ἰουδαίων. Διότι ἡ ἡμέρα θρηγοῦσε τὶς συμφορὰς τῶν Ἰουδαίων, ὅταν ἡ Ζωὴ, δηλαδὴ ὁ Χριστός, ἦταν κρεμασμένος ἀνάμεσα σὲ δυὸ Ληστές, καὶ ὁ ἕνας Τὸν χλεύαζε καὶ Τὸν κατηγοροῦσε, ὁ δὲ ἄλλος μὲ τὴ μετάνοιά του ἄρπαζε τὸν Παράδεισο (Λουκ. κγ' 39-43).

11. Πότε ἦταν ἀτιμασμένος; Ὄταν τὸ σῶμα παραδινόταν γιὰ νὰ ταφεῖ.

12. Πότε ἦταν ταπεινωμένος; Ὄταν οἱ στρατιῶτες Τὸν φύλαγαν καὶ ἡ γῆ ἔκρυβε Αὐτόν ποὺ στήριζε τὴ γῆ ἐπάνω στὰ νερὰ (Γεν. α' 9). Ὄταν οἱ Ἀπόστολοι κρύβονταν, μὴν μπορώντας νὰ ὑποφέρουν τοὺς πολλοὺς πειρασμούς.

13. Ὅμως πρόσεχε, ἀγαπητέ, τὰ θαύματα τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ κατορθώματα τῆς χαρᾶς ποὺ ἦλθε μετὰ τὸ πάθος. Ὁ ἀτιμασμένος μεταβαλλόταν σὲ ἔνδοξο καὶ ἡ χαρὰ τοῦ κόσμου ἀνασταίνεται ἀφθαρτη μαζί μὲ τὸ σῶμα. Τότε εἶχε ὠδίνες τοκετοῦ ἡ γῆ καὶ κυφόρησε ἡ ἡμέρα. Καὶ ὁ θάνατος ἀπέβαλε τὴ ζωὴ τῶν

ἡμέρα καὶ ἀπέπτυσεν ὁ θάνατος τὴν πάντων ζωὴν· οὐ γὰρ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι ὑπὸ τοῦ θανάτου τὸν πάντα λόγῳ κρατοῦντα.

Ἐορτάσωμεν τοίνυν τριήμερον ἀνάστασιν ζωῆς αἰωνίου πρόξενον. ὡςπερ γὰρ Μαρία ἡ θεοτόκος παρθενικὰς καὶ ἀνυμφεύτους ὠδῖνας [οὐ] λύσασα βουλήσει θεοῦ καὶ πνεύματος χάριτι ἐγέννησε τὸν τῶν αἰώνων ποιητὴν τὸν ἐκ θεοῦ θεὸν λόγον, οὕτως καὶ ἡ γῆ ἐκ τῶν οἰκειῶν λαγόνων τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου λύσασα ἀπέπτυσε κελευσθεῖσα τὸν τῶν Ἰουδαίων δεσπότην· οὐ γὰρ ἠδύνατο κατέχειν σῶμα φορεῖον ἀθανασίας γενόμενον. σκοπῶν τοίνυν ὁ προφήτης Δαβὶδ τῆς εὐπρεπείας τὴν διόρθωσιν, τοῦ θανάτου τὴν λύσιν, τῶν ποτε δούλων τὴν ἐλευθερίαν βοᾷ καὶ λέγει· Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο. ποῖαν εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο; τὴν ἀφθαρσίαν, τὴν ἀθανασίαν, τῶν ἀποστόλων τὴν σύγκλητον, τῆς ἐκκλησίας τὸν στέφανον. οὐκέτι Ἰούδας προδίδωσιν, οὐκέτι Καϊάφᾶς ἀπειλεῖ, οὐκέτι Ἡρώδης πρὸς παιδοκτονίαν ὀπλίζεται, οὐκέτι Πιλάτος δικάζει οὔτε Ἰσραηλῖται κρατοῦσι· τὸ γὰρ φθαρτὸν γέγονεν ἄφθαρτον καὶ ὁ παρ' αὐτοῖς νομιζόμενος ἄνθρωπος ψιλὸς θεὸς ἀποδέδεικται ἀληθινός. διὸ καὶ ἡμεῖς βοῶμεν· Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος; Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο, ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο. δύναμιν λέγει τὴν διὰ σαρκὸς οἰκονομίαν· ὅτι γὰρ ἐκείνης δυνατώτερον οὐδὲν, διὰ σώματος ὁ ἀσώματος δαίμονας κατέβαλε, διὰ σταυροῦ τὰς ἀντικειμένας δυνάμεις ἐξεπολιόρκησεν.

ὅλων. Διότι δὲν ἦταν δυνατὸν ὁ θάνατος νὰ κρατήσῃ Ἐκεῖνον ποὺ κρατᾷ τὰ πάντα μὲ τὸ λόγο Του.

14. Ἄς γιορτάσουμε, λοιπόν, τὴ μετὰ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, ποὺ προξένησε τὴν αἰώνια ζωὴ. Διότι, ὅπως ἀκριβῶς ἡ Θεοτόκος Μαρία δὲ δοκίμασε παρθενικὰς ὠδῖνες ἀνύμφευτης κόρης, ἀλλὰ μὲ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος γέννησε τὸ Δημιουργὸ τῶν αἰώνων, τὸ Θεὸ Λόγο ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ Θεό, ἔτσι καὶ ἡ γῆ ἀπὸ τὴν κοιλιὰ της, καταργώντας τις ὠδῖνες τοῦ θανάτου (Πραξ. β' 24) ἄφησε, ὅταν διατάχθηκε, ἐλεύθερο τὸν Κύριο τῶν Ἰουδαίων. Γιατί δὲν μπορούσε νὰ κρατᾷ σῶμα τὸ ὁποῖο φέρνει τὴν ἀθανασία. Σκεπτόμενος, λοιπόν, ὁ προφήτης Δαβὶδ τὴν ἀποκατάστασι τοῦ μεγαλείου, τὴν κατάργησι τοῦ θανάτου, τὴν ἐλευθερία ὅταν πρὶν ἦταν δοῦλοι, φωνάζει καὶ λέει: «Βασίλευσε ὁ Κύριος, φόρεσε τὸ μεγαλεῖο Του» (Ψαλμ. πβ' 1).

15. Ποιὸ μεγαλεῖο ντύθηκε ὁ Κύριος; Τὴν ἀφθαρσία, τὴν ἀθανασία, τὸν ὄμιλο τῶν Ἀποστόλων, τὸ στεφάνι τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν προδίδει πλέον ὁ Ἰούδας, δὲν ἀπειλεῖ πλέον ὁ Καϊάφας, δὲν ὀπλίζεται πλέον ὁ Ἡρώδης γιὰ νὰ σφάζει τὰ παιδιά, δὲ δικάζει πλέον ὁ Πιλάτος, οὔτε φυλακίζουν πλέον οἱ Ἰσραηλῖτες. Τὸ φθαρτὸ ἐγίνε ἀφθαρτο κι Ἐκεῖνος ποὺ Τὸν θεωροῦσαν μόνο ἀπλὸ ἄνθρωπο, ἀποδείχθηκε ἀληθινὸς Θεός. Γι' αὐτὸ καὶ ἐμεῖς φωνάζουμε: «Θάνατε, ποῦ εἶναι τὸ κεντρί σου; Ἄδη, ποῦ εἶναι ἡ νίκη σου;» (Α' Κορ. ιε' 55). «Ὁ Κύριος βασίλευσε, φόρεσε τὸ μεγαλεῖο Του, ντύθηκε καὶ ζώσθηκε δύναμη» (Ψαλμ. πβ' 1). Δύναμη λέει τὸ σχέδιο σωτηρίας μὲ τὴν ἔνσαρκη παρουσία Του, γιὰ τὴν δὲν ὑπάρχει τίποτε πιὸ δυνατὸ ἀπὸ αὐτήν. Ὁ ἀσώματος νίκησε μὲ τὸ σῶμα Του τοὺς δαίμονες, μὲ τὸ σταυρὸ καταπολιόρκησε τις ἐχθρικές δυνάμεις.

Ἐπειδὴ γὰρ τὰ πρῶτα ἐκλόνει τὴν γῆν ἢ ἁμαρτία, ἀναστὰς ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καθὼς προεῖπεν, ἐστερέωσεν αὐτὴν τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ μηκέτι πρὸς ὄλισθον ἀπωλείας βαδίζειν μήτε χειμῶσι τῆς πλάνης ῥιπίζεσθαι. μάρτυρα δὲ τοῦ λόγου τὸν μακάριον Παῦλον ἀγάγωμεν λέγοντα οὕτως. Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. διὸ καὶ ὁ ψαλμοδὸς λέγει· Ἔτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε, ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ, καί· Ἡ βασιλεία σου βασιλεία αἰώνιος, ἥτις οὐ διαφθαρήσεται, καὶ πάλιν· Ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ πάλιν· Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, ἀγαλλιασθήτω ἡ γῆ, εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς <αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.>

16. Δηλαδή, ἐπειδὴ στὴν ἀρχὴ συγκλόνιζε τὴ γῆ ἡ ἁμαρτία, ὅταν ἀναστήθηκε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὅπως προεῖπε, τὴ στερέωσε μὲ τὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ, γιὰ νὰ μὴ βαδίζει πλέον στὸν γκρεμὸ τῆς καταστροφῆς, οὔτε νὰ τὴ δέρνουν οἱ Χειμῶνες τῆς πλάνης. Καὶ μάρτυρα σ' αὐτὰ ποὺ λέμε ἅς φέρουμε τὸν μακάριο Παῦλο, ποὺ λέει τὰ ἐξῆς: «Αὐτὸ τὸ φθαρτὸ πρέπει νὰ ντυθεῖ ἀφθαρσία, καὶ αὐτὸ τὸ θνητὸ πρέπει νὰ ντυθεῖ ἀθανασία» (Α΄ Κορ. ιε΄ 53). Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ψαλμοδὸς λέει: «Εἶναι ἔτοιμος ἀπὸ τότε ὁ θρόνος Σου, Ἐσὺ ὑπάρχεις αἰώνια» (Ψαλμ. πβ΄ 2), καὶ ὁ Δανιήλ: «Ἡ βασιλεία Σου εἶναι βασιλεία ὅλων τῶν αἰώνων, ἅς γεμίσουν ἀπὸ εὐφροσύνη πολλὰ νησιά» (Ψαλμ. πστ΄ 1), γιὰτί σ' Αὐτὸν ἀνήκει ἡ δοξολογία καὶ ἡ δύναμη στοὺς ἀτέλειωτους αἰῶνες. Ἀμήν.